

DATOS IDENTIFICATIVOS

Educación patrimonial e innovación social

Materia	Educación patrimonial e innovación social			
Código	O02M143V03215			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OP	1	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dpto. Externo Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Comendador Rey, Beatriz Pilar			
Profesorado	Comendador Rey, Beatriz Pilar Garrido Labrador, Begoña Vázquez Veiga, Adela			
Correo-e	beacomendador@uvigo.es			
Web	http://https://www.facebook.com/EducAccionPatrimonial/			
Descrición xeral	Nesta materia, preténdese reflexionar sobre as experiencias da educación sobre o patrimonio cultural material e inmaterial, en diferentes contextos e cos seguintes obxectivos: Proporcionar ao alumno coñecementos teóricos e metodolóxicos baseados en experiencias prácticas, para xestionar as propostas de educación do patrimonio. en diferentes contextos e con diferentes comunidades de aprendizaxe; Deseñar propostas didácticas para a educación do patrimonio en contextos de educación formal ou non formal.			

Competencias

Código	Tipoloxía
CB4	Que os estudantes saiban comunicar de forma clara e inequívoca as súas conclusións -e o coñecemento e os motivos definitivos que o sustentan- para o público especializado e non especializado.
CG1	Adquirir a capacidade para diferenciar e valorar as diversas expresións do Patrimonio cultural, coñecer as ferramentas para a súa cuantificación e protección, así como as diferentes perspectivas que abordan a súa xestión.
CE8	Comprender os valores multifactoriais do Patrimonio Cultural e avalialo adecuadamente de acordo cos criterios de uso social.
CE13	Desenvolver a capacidade para tomar decisións sobre a función asignada ao Patrimonio, o seu valor e uso público, e para a elaboración de estratexias dirixidas á súa recuperación.
CE14	Adquirir a capacidade de divulgación e divulgación do coñecemento científico e da creación de mensaxes con fins de sensibilización social sobre o Patrimonio.
CT2	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT3	Sostibilidade e compromiso ambiental. Uso equitativo, responsable e eficiente dos recursos.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Coñecer e reflexionar sobre experiencias educativas centradas no patrimonio cultural material e inmaterial en diferentes contextos	CB4 CG1 CE8 CE13 CE14 CT2 CT3
Deseñar propostas didácticas para a Educación Patrimonial en diferentes espazos sociais (escolas, museos, barrios, institucións, etc.).	CB4 CG1 CE8 CE13 CE14 CT2 CT3

Contidos

Tema	
Introducción á Educación Patrimonial	A Educación Patrimonial en contextos de formación reglada A Educación Patrimonial en contextos de formación non reglada. Enfoque procomún da Educación Patrimonial
Ferramentas e metodoloxías. Prácticas e mediacións	Ferramentas e metodoloxías. Prácticas e mediacións
Estudos de casos: experiencias e propostas en diferentes contextos e espazos sociais.	Estudos de casos: experiencias e propostas en diferentes contextos e espazos sociais.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	4	0	4
Estudo de casos	0	24	24
Traballo tutelado	0	11	11
Resolución de problemas	0	14	14
Actividades introdutorias	1	0	1
Probas de resposta curta	1	0	1
Traballo	0	15	15
Outras	0	5	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Traballo tutelado	O/A estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno/para debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Ao longo do curso o profesorado manterá relación directa co alumnado co obxecto de tutorizar e resolver dúbidas.
Estudo de casos	A atención personalizada realizarase fundamentalmente a través do foro da materia. De ser necesario utilizaranse tamén titorías online, a sala virtual da plataforma e- meeting e o correo electrónico.
Traballo tutelado	A atención personalizada consistirá na orientación sobre metodoloxía, redacción e presentación formal dos traballos elixidos polo estudantado. A atención farase mediante turorías online, os foros da plataforma Moodle, a sala virtual da plataforma e- meeting e o correo electrónico.

Resolución de problemas	Ao longo do curso o profesorado manterá relación directa co alumnado co obxecto de tutorizar e resolver dúbidas, mantendo interacción en tempo real mediante a través das tutorías online, os foros da plataforma Moodle, a sala virtual da plataforma e- meeting e o correo electrónico.
-------------------------	---

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Probas de resposta curta	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia.	20	CG1 CE8
Traballo	É un texto elaborado sobre un tema e debe redactarse seguindo unhas normas establecidas.	50	CB4 CE13 CE14 CT3
Outras	Valorarase a participación activa nas distintas actividades por medios telemáticos de cara a capacitar ao alumnado para a creación de proxectos de educación patrimonial e innovación social.	30	CT2

Outros comentarios sobre a Avaliación

Cada estudante, segundo a normativa vixente, ten dúas convocatorias de avaliación. A primeira leva a cabo durante o cuadrimestre de docencia. En primeiro lugar, ao longo das semanas de docencia da materia, mediante a entrega das actividades de avaliación requiridas. No caso de que as semanas de docencia da materia non sexan suficientes para a entrega de todos os traballos previstos, habilitaranse na plataforma de docencia dúas semanas adicionais, ao final do cuadrimestre, para facilitar a devandita entrega, establecéndose neste caso un cronograma alternativo de entrega de tarefas.

A segunda avaliación realízase no mes de xullo, para o cal se habilitará de novo o acceso á plataforma docente. Se se aprobou a primeira convocatoria, xa non será posible presentarse para mellorar nota na segunda.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ares, P. y Risler, J., Manual de mapeo colectivo, Tinta Limón, 2013, Buenos Aires

Calaf i Masachs, R., Didáctica del patrimonio: epistemología, metodología y estudio de casos, Trea, 2009, Madrid

Fontal Merillas, O (coord.), La educación patrimonial: del patrimonio a las personas, Trea, 2013, Barcelona

Fontal Merillas, O., La educación patrimonial. Teoría y práctica en el aula., Trea, 2003, Gijón

Santacana, J. et al (coords.), La evaluación de las «apps» en el patrimonio cultural, Trea, 2018, Madrid

Bibliografía Complementaria

Boillier, D., Pensar desde los comunes. Una breve introducción, Traficantes de Sueños, 2016, Madrid

Estepa Giménez, J. (ed.), La educación patrimonial en la escuela y el museo: investigación y experiencias, 178, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Hue, 2016, Huelva

Fontal Merillas, O (coord.), Educación patrimonial: retrospectiva y prospectivas para la próxima década, 2, Estudios Pedagógicos, 2016,

Fontal, O., Ballesteros, P. y Domingo, M. (coords.), I Congreso Internacional de Educación Patrimonial. Mirando a Europa: estado de la cuestión y perspectivas de futuro, Instituto del Patrimonio Cultural de España y Obse, 2012, Madrid

García Valecillo, Zaida, La educación patrimonial. Retos y pautas para educar a la ciudadanía desde lo patrimonial en Latinoamérica, Revista Muesca, 2015, Venezuela

González, M., Feliu-Torruella, Cardona, G., Las Visual Thinking Strategies (VTS) desde la perspectiva del educador patrimonial. DAFO del método en su aplicación práctica, 375, Revista de Educación, 2017,

Santacana, J. y Coma, L., El m-learning y la educación patrimonial, Trea, 2014, Madrid

Santacana, J. y López Benito, V., Educación, tecnología digital y patrimonio cultural. Para una educación inclusiva, Trea, 2015, Madrid

Silke, Helrich, Genes, Bites y Emisiones: Bienes comunes y Ciudadanía, Fundación Heinrich Böll, 2008,

Trabajo, M. y Cuenca, J.Mª., La educación patrimonial para la adquisición de competencias emocionales y territoriales del alumnado de enseñanza secundaria, 40, Pulso, 2017,

Vargas Vargas, L. y Bustillos, G., Técnicas participativas para la educación popular, Editorial Lumen-Humanitas, 1997, Buenos aires

VVAA, Imaxinar para transformar. Manual de traballo colectivo, Gabinete de Imaxinación Política, 2018,

VVAA, Manual de metodoloxías participativas, Observatorio Internacional de Ciudadanía y Medioam, 2009, Madrid

Yuli, J.A. y Urbano, C.A., Mapas y herramientas para conocer la escuela. . Investigación Etnográfica e Investigación-Acción, Editorial Brujas, 2005, argentina

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Difusión e Socialización do Patrimonio Cultural/O02M143V03210

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Difusión e Socialización do Patrimonio Cultural/O02M143V03210

Outros comentarios

A docencia da materia leva a cabo utilizando a plataforma docente Moodle e, de maneira presencial, participando nas actividades docentes a través de videoconferencia ou a través de ferramentas de conexión remota sincrónica (como Adobe Connect). Para poder recibir a docencia de maneira efectiva, recoméndase, previamente ao comezo da materia, consultar o manual de acceso á plataforma e seguir as especificacións técnicas para poder asistir ás sesións remotas. Esta información está dispoñible no espazo común do máster. É imprescindible que o alumno acceda á plataforma docente da materia previamente ao comezo da mesma.

Coa finalidade de complementar a actividade docente, achegaranse diversos recursos (materiais audiovisuais, documentos, ligazóns, etc) a través da plataforma de teledocencia).

As actividades relaciónanse co Grupo de Innovación Docente en EducAcción Patrimonial da Universidade de Vigo.

Links de interese:

- Observatorio de Educación Patrimonial de España <http://www5.uva.es/oepe/externa.php#>
  - Observatorio de Innovación Social e Patrimonio (HESIOD) <http://hesiod.eu/es/#hesiod>
  - Plan Nacional de Educación e Patrimonio <http://ipce.mcu.es/pdfs/pneducpatrimonio.pdf>,
  - Rede Internacional de Educación Patrimonial <http://ceballos4.wixsite.com/observatorio-oepe/riep>
-